

L'EDUCACIÓ A TARRAGONA EN L'ADVENIMENT DE LA SEGONA REPÚBLICA

*Josep Cornadó Lladó
J. Guillermo Fernández Díez
Joaquín Plana Bernaus
M.ª Teresa Vázquez-Prada
Montserrat Vilà Miquel
Tarragona*

I. AMBIENT CULTURAL A TARRAGONA

La República venia a rompre la inèrcia històrica i a posar en marxa un modern programa "d'educació per a tots".

A aquesta influència generalitzada no podia substreure's la nostra ciutat de Tarragona, on l'esperit renovador de la República venia reforçat per la qüestió nacional.

Alguns trets característics de l'ambient cultural de Tarragona:

- L'existència de diaris, setmanaris i altres publicacions, tant a nivell general com a nivell tècnic (1).
- Un remarcable interès per l'Arqueologia que fructificà en nombrosos descobriments i tingué una àmplia ressonància a les nostres escoles.
- La presència de destacats conferenciants, com per exemple Gil Robles, Massot i Balaguer, Melendres, Llopis, Puig i Ferrer, etc.
- Les nombroses i freqüents exposicions de pintura en les seves diverses modalitats. I també cal destacar les exposicions relacionades amb tapisseria i brodat. De gran rellevància fou l'aportació, en el camp de l'escultura, de Salvador Martorell. Menció especial mereixen els intercanvis realitzats amb estudiants de l'Acadèmia Reiman i de l'Escola de Pintura de Berlín.
- La inquietud artística de la ciutat arribava a innombrables aspectes, entre els quals no era pas el menys important el projecte d'embelliment de la ciutat, conegut com a "Falsa Braga".
- L'activitat musical era notable. Anotem, per exemple:
  - L'existència de dues bandes musicals.
  - La meritíssima tasca realitzada per l'Orfeó Tarragoní.
  - La promoció de la música clàssica, portada a terme per La Filharmònica.
  - La creació d'un patronat, l'any 1932, per tal d'establir un conservatori de música de característiques similars al del Liceu de Barcelona.

II. ENSENYANÇA PRIMÀRIA

El problema de l'educació primària estatal, en el moment de néixer la República, estrema en «la manca de capacitat que tenen les escoles; l'organització nul·la de les activitats escolars; la deficiència en grau veritablement superlatiu de les instal·lacions» (2).

Vegem-ne algunes notes característiques:

- Abans del 14 d'abril hi havia 22 escoles amb 33 graus; ara, 14 de març del 1932, hi ha 32 escoles amb 43 graus.
- Les quantitats destinades a l'ensenyament eren: 87.702,50 pessetes, i ara són 124.211.
- El nombre d'alumnes atesos, passà de 1800 a 2200.

Tot això fou possible gràcies a la decidida actuació de l'Ajuntament, que realitzà un estudi en el qual hom va preveure la creació de nous grups escolars:

- Grups A i B, destinats al servei de la part baixa de la ciutat.
- Grup C, amb zona d'influència a la part centre-occidental.
- Grup D, l'actual grup escolar de Saavedra, que era l'únic que disposava d'un edifici adient.
- Grup E, els barris alts de la població.
- Grup F, l'Escola de Pràctiques.

D'aquests grups s'aconseguí posar en funcionament el grup A, ubicat al carrer Torres Jordi, amb un total d'11 graus i que cobria 440 places.

III. ENSENYANÇA MITJANA

Des de la seva creació l'any 1869, mai no s'havia produït un augment tan important de matrícula com el del curs 1931-32. Aquest augment afectava tant als alumnes matriculats lliures com als oficials. Així, d'un nombre de 640 matriculats el curs 1930-31, es passà a 915 matriculats el curs següent.

Entre els docents que prestaren llurs serveis a l'Institut, podem destacar Joan Ros Claravalls, Eugeni Aulet o Josep Estalella Graells.

Entre els directors que tingué l'Institut podem esmentar Salusti Alvarado Fernández i Vicenç Feliu Egidio.

També cal remarcar les múltiples reformes i millores que es portaren a terme a l'edifici de l'Institut durant els anys 1931-32, amb la creació i acondicionament de noves aules, sala de professors, secretaria, etc.

IV. ENSENYANÇA PROFESSIONAL

L'Escola de Mestria "Conde de Rius", que havia començat a funcionar el curs 1928-29, coneix l'any 1932 el naixement d'un edifici suficient y adequat (fins aleshores havia estat ubicat a locals provisionals).

L'activitat de l'Escola fou àmplia, no solament en les seves funcions específiques, sinó que ultrapassà l'àmbit de les classes i va influir sobre la societat, tot organitzant múltiples activitats culturals.

Igualment, tingueren molt de ressò les Associacions d'Alumnes i ex-Alumnes.

El creixement de l'Escola fou continuu i comportà la realització d'importants activitats, com per exemple, el Gabinet d'Orientació Professional, el qual es basà en les teories americanes de l'organització empresarial.

Cal citar també la revista editada per l'Escola i que complia finalitats formatives i informatives. Finalment s'ha de dir que la societat tarragonina acollí sempre la tasca de l'Escola com a cosa pròpia, de tal manera que la transferència fou evident. En existir una gran majoria de població obrera, l'Escola donava satisfacció a aquesta població en complir les seves demandes en el terreny laboral i intel·lectual, tal com queda palès a les pretensions que tenia el centre amb relació al treballador: "La seva formació intel·lectual, amb la qual una sòlida cultura tècnica serà garantia de facilitat i perfecció en el treball, i amb els coneixements científics proporcionaran el màxim aprofitament de les aptituds manuals assolides amb la pràctica. La seva formació laboral i la seva educació cívica, amb les quals el treballador obtindrà un criteri sa que regeixi els seus actes en harmonia amb les exigències del deure i faci desvetllar la consciència del propi paper a la societat, tant dins l'esfera i interessos de la seva classe, com en la seva possible intervenció en la vida ciutadana. En aquest sentit, el que es pot fer per la dignificació del treball i la classe obrera, es molt i de transcendència gairebé insuperable" (3).

V. MOVIMENT EN PRO DE LA LLENGUA CATALANA

Pel que fa referència al treball realitzat a la nostra ciutat, podem esmentar una sèrie d'institucions, oficials i no oficials, que desenvoluparen una tasca important en aquest sentit. L'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, l'Ateneu Tarragoní, l'Associació "Palestra", el Comitè d'Escoles Franco-espanyoles de Tarragona, l'Escola del Treball, la Secció Feminal del Foment de la Sardana l'Harmonia, l'Escola Normal de Magisteri, així com les aportacions de la Generalitat i de la Comissió de Cultura de l'Ajuntament.

La Secció de Filologia de l'Institut d'Estudis Catalans, va lluitar per la puresa lingüística dels llibres de text, tot obrint per aital fi una oficina de selecció i control el mes d'abril del 1932.

Entre els cursets de perfeccionament o aprenentatge del català, podem citar els realitzats al Casal, dirigits per Manuel Comes i Segura.

NOTES

Diaris:

"La Veu de Tarragona"

"La Cruz"

"Diari de Tarragona"

Periòdics:

"Heraldo Republicano"

"L'Avançada"

"Infants"

"Escola nostra"

"Magisterio Tarraconense"

"Magisterio Catalán"

"Revista de Pedagogía y Psicología"

"Revista de Pedagogía"

"Técnica y Trabajo"

(2) Comissió Municipal de Cultura.— *El problema escolar a Tarragona*. Ajuntament de Tarragona, Tarragona, 1932.

(3) Escuela del Trabajo.— "Técnica y Trabajo". N.º 1. Tarragona, septiembre de 1930.

FONTS INFORMATIVES

- Arxiu Històric de l'Excel·lentíssim Ajuntament de Tarragona.
- Arxiu Diocesà de Tarragona.
- Diaris i periòdics esmentats.

BIBLIOGRAFIA

- Pérez Galán, M. *La enseñanza en la segunda república española*. Edit. Cuadernos para el Diálogo. Madrid, 1975.
- Tuñón de Lara. *Medio siglo de cultura española*. Edit. Técno.
- Navarro, R. *L'Educació a Catalunya durant la Generalitat, 1931-1932*. Ediciones 62. Barcelona, 1979.
- Mones, J. *El pensament escolar i la renovació pedagògica a Catalunya*. Edit. La Magrana. Barcelona, 1977.
- Recasens Comas, J. M. — Sánchez Real, J. *L'Institut d'Ensenyament Mitjà «Antoni Martí i Franqués»*. Edit.. Institut d'ensenyament Mitjà, Antoni Martí i Franqués. Tarragona, 1969.